

גוט שבת

Gut Sábész

23. évfolyam 6. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:22 • ה' חשוון תשפ"א • 2020. 10. 23. • פרשת נח • Szombat kimenetele: 18:26

Botlatókő emlékeztet a debreceni haszid zsinagóga alapítóira

Botlatókövet helyeztek el nemrégiben Debrecenben. *Oberlander Batsheva* rebbecen dédszülei és az ő gyermekeik emlékére helyezték el botlatókövet Debrecenben. Az Ehrenberg és az Eisenberg család tagjai a múlt század elején érkeztek Magyarországra Galíciából, de sokakkal ellentétben nem nincstelen menekülteként, hanem kereskedőkként. Az olajfinomítókat üzemeltető, illetve fűszerekkel kereskedő haszid család a cánzi (Újszandec) rebbe követője volt. Eisenbergék, a rebbecen dédszülei, a Hatvan utca 32. szám alatt éltek, míg fiuk, reb Elimelech (Májlech) családjával a Pásti utcában lakott. Ebben az utcában működik ma Debrecen egyetlen zsinagógája.

Innen hurcolták el a két családot tagjait először a gettóba, majd a többi debreceni zsidóval együtt Auschwitzba, ahol mindannyiukat meggyilkolták. A most elhelyezett botlatókő egykori otthonaik előtt állít nekik emléket. A botlatókő elhelyezése alkalmából tartott megemlékezésen az Oberlander család tagjai mellett részt vettek a helyi közösség tagjai, köztük *Faigen Smuel*, az EMIH debreceni rabbija.

Oberlander Báruch rabbi a megemlékezésen elmondta: többféle módon emlékezhetünk meg a holokauszt mártírjairól, akiknek nem adatott meg, hogy a zsidó hagyományok szerint helyezték őket végső nyugalomra. Az első, ami egy elterjedt szokás, hogy ha egy közvetlen rokonunk, például a testvérünk, gyermekük, házastársuk elhalálozik, akkor az ő sírjukon említjük meg a nevüket. Így a sírkő aljára vagy hátuljára vésett nevekkal állítunk nekik emléket. Ehhez hasonlít valamennyire a botlatókő is, amit a meggyilkoltak utolsó, szabad akaratukból választott lakhelye elé helyeznek, feltüntetve a nevüket, születési és halál dátumukat.

A legfontosabb megemlékezés azonban az, ha továbbvizsgáljuk az életüket, ha továbbadjuk a következő nemzedéknek azt az életmódot, ahogy ők a zsidóságot gyakorolták. „Milyen büszkén tudunk mi emlékezni a dédszülőkre, reb Cvi (Hers) ben Mojse Eisenbergre és Fruma Mindel bász Chákim Boruch Ehrenbergre, hiszen legkisebb lányuknak, a feleségem nagymamájának családja viszi tovább azt a fajta chászid életet, amit ők éltek” – mondta el Oberlander rabbi kérdésünkre, hozzátéve, hogy az Ehrenberg és az Eisenberg család tagjai hozták létre a városban a haszid imaházat, melynek Eisenberg Hers az elnöke is volt. „Éppen ezért is volt különlegesen fontos számunkra, hogy Debrecenben is legyenek lubavicsi küldöttek, akik segítik az ott tanuló külföldi diákokat és a helyi közösséget, hogy tovább folytathasson az élet, amit mártírjaink éltek.”

Nagyköveti találkozók hete

Ezen a héten *Takács Szabolcs* washingtoni magyar nagykövet és *David B. Cornstein* távozó budapesti amerikai nagykövet is látogatást tett *Köves Slomónál*, az EMIH vezető rabbijánál.

Takács Szabolcs washingtoni magyar nagykövet hétfői bemutatkozó látogatása során a magyar zsidóság aktuális helyzetéről, az Egyesült Államok és Magyarország zsidóságának kapcsolatáról, valamint a magyarországi zsidóságért folytatott közös munkáról tartott megbeszélést *Köves Slomóval*, aki ezt követően ismertette az EMIH szervezeteinek tevékenységét.

Kedden *David B. Cornstein* távozó budapesti amerikai nagykövet látogatott el az EMIH vezetőjéhez. A leköszönő nagykövet és *Köves Slomó* kölcsönös köszönetüket fejezték ki az elmúlt évek közös munkájáért, a nagykövetség és az EMIH gyümölcsöző együttműködéséért, a magyarországi zsidó élet felvirágoztatásáért tett együttes fellépésért. A távozó nagykövet kifejezte reményét a további együttműködés és baráti viszony fenntartásáról.

Az ünnepségen részt vettek a két család leszármazottai, köztük az egyik legfiatalabb ük-ükunoka is.

Hetiszakasz

A megromlott emberiség

Szakaszunkban – *Noách* (1Mózes 6:9–11:32.) – a fiatal emberiség már annyira romlott, hogy megérett a pusztulásra. Isten „megbánta”, hogy a világot és az embert megalkotta és elhatározza, hogy elpusztítja a világot, özönvizet hozva rá. Csupán *Noé* (Noách) találta meg az érdekességét, hogy megmeneküljön egy bárkában, amely-

ben minden élőlény képviselve van. Utóbb ebből a családból – *Noách* három fiából – alakul ki az újabb emberi társadalom, miután Isten megígéri, hogy többé nem támaszt vízözönt. A szakasz végén feltűnik *Ávrám* (a későbbi *Ábrahám*), *Sém* leszármazottja, aki a monoteizmus letéteményese lesz.

Zsidó híradó

Megtartotta éves közgyűlését az EMIH

Rendhagyó módon, interneten keresztül tartották meg az Egyesületes Magyarországi Izraeli Hitközség éves küldöttgyűlését.

teremteni a közösség tagjainak az imádkozáshoz.

A 2020-as projektek között kiemelkedik a Bocskai úti zsi-

nagy felújítása, melyről annak vezetője, *Bor András* számolt be a küldötteknek. *Nógrádi Bálint* megtartotta szokásos éves gazdasági beszámolóját, amit a küldöttgyűlés egyhangúlag meg is szavazott. Megválasztották a tisztségviselőket, melyre négyévente kerül sor. A küldöttek megerősítették *Sarkadi Sándort* elnöki posztján. A választmányi elnök *Györfi László* lett, a választmány tagjait a küldöttek megerősítették pozíciójukban, így tovább folytatják tevékenységüket. A küldöttgyűlés *Glitsenstein Sámuel* rabbi imájával zárult.

nagóga felújítása, melyről annak vezetője, *Bor András* számolt be a küldötteknek.

Nógrádi Bálint megtartotta szokásos éves gazdasági beszámolóját, amit a küldöttgyűlés egyhangúlag meg is szavazott.

Megválasztották a tisztségviselőket, melyre négyévente kerül sor. A küldöttek megerősítették *Sarkadi Sándort* elnöki posztján. A választmányi elnök *Györfi László* lett, a választmány tagjait a küldöttek megerősítették pozíciójukban, így tovább folytatják tevékenységüket.

A küldöttgyűlés *Glitsenstein Sámuel* rabbi imájával zárult.

Tegyük egymásért!

Hetiszakaszunk elején olvashatjuk, hogy bár *Noé* cádik volt, de „csak” a maga nemzedékében. Tudjuk, hogy a Tóra kizárólag abban az esetben fogalmaz meg valami nyílt kritikát – ez esetben a „nemzedékében” kifejezésen keresztül –, ha annak értelme van, ha az valami tanítással szolgálhat számunkra. Ezzel kapcsolatban két kérdés vetődik fel. Egyrészt, hogy mi állt *Noé* tökéletlensége, másrészt, hogy mit tanulhatunk e tökéletlenségéből, ami miatt azt a Tóra érdekességnek találta megemlíteni.

Noé hibája az volt, hogy az özönvíz előtt nem kérte Isten irgalmát a romlott nemzedékre. Hogy ezt a Tóra külön megjegyze, azt sugallja, hogy zsidóként sosem érhetjük be saját lelki üdvünkkel, mivel a másik biztonságának a hiányában mi sem lehetünk teljesek.

Időnként előfordul, hogy bár keményen dolgozunk, hogy változást érjünk el, hogy hassunk a környezetünkre, mégis, látszólag minden erőfeszítésünk hasztalan. Az ilyen periódusokra vonatkozik a Tóra tanítása: eredmények nélkül ne legyünk elégedet-

tek! Ha a magunk ereje nem elég a változáshoz, Istenhez kell fordulnunk, s az ő irgalmát és könyörületét kell kérnünk. Nem elég saját sorsunk biztosítása, másokért is küzdenünk kell. Ha ez igaz volt az özönvíz nemzedékére – ami híresen romlott volt –, mennyivel inkább igaz kell hogy legyen a mi nemzedékünkre is, melyet úgy is hívnak, hogy a „Messiás sarkának a nemzedéke”. Erre a nemzedékre mondta *Maimonidész*, hogy „A Tóra ígéretet tett, hogy *Izrael* végül megtér, amely véget vet a száműzetésnek és elhozza a Megváltást.”

Az iménti szavak is bizonyítják, milyen fontos, hogy a másik zsidó érdekében is irgalmért fohászjunk az Örökkévalóhoz: nemcsak az isteni közbeavatkozás miatt, hanem azért is, mert a másik zsidó, ha látja, hogy mennyire fontos nekünk, talán már magától is a megtérés útjára fog lépni, mely talán az utolsó szükséges lépés lesz azon az úton, amely a teljes és végső Megváltásig vezet el bennünket.

Kovács Jichak rabbinövendék írása a *Likuté szichot* 25. kötetének 19. olala alapján, a *Sulchán sábat* idézetében.

Imaidők a következő hétre (október 24-30.)

AZ ISTENTISZTELETEKEN MASZK VISELÉSE KÖTELEZŐ!

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szombat: 9.15 Reggeli ima, majd *Kidus*;
16.20 Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Vasárnap-péntek: 8.00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök:

16.20 Délutáni-esti ima (a *Keren Orban*)

Péntek: 13.00 *Minchá* délutáni ima (a *Keren Orban*)

17.00 *Mikor fedezte fel Ábrahám az Istent?*

(*Szabó György Menáchem* előadása);

18.00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora;

Jiddis Akadémia 2. előadása

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Szombat: 9.15

Hetiszakasz
a kabbala tükrében

10.00 Reggeli ima,
majd *Kidus*

Hétfő-péntek

(**munkanapokon**):

6.30 Reggeli ima

Péntek: 18.00 Tanulás

18.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Budavári Zsinagóga

HELYSZÍNÁLTÓZÁS!

Imák és *kidusok*: Residence Hotel
(1014 Bp., Fortuna utca 4.
– 80 méterre a zsinagógától)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima, majd *Kidus*

Péntek: 18.00 Tanulás;

Faith Áser rabbi előadása;

18.30 Szombat-

fogadás, *Kidus*

Cháj Galéria

(Szentendre, Pátriárka u. 6.)

Szombat:

9.30 Reggeli tanulás

(zsidó misztika)

10.00 Reggeli ima,

majd *Kidus*

Péntek:

18.30 *Kábálát Sábát*,

majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

A tasmán angyal

A New Jersey állambeli Newarkban születtem, itt szolgáltak a szüleim az előző Rebbe küldöttjeként. Ez a küldetés töltötte ki az egész életüket, így olyan légkörben nőttem fel, melynek középpontjában mások szolgálata és a Rebbével ápolta közeli kapcsolat állt. Tudatában voltam annak, hogy a Rebbe áldásai, tanácsai és útmutatása határozza meg a mindennapjainkat.

Emlékszem, gyerekkoromban a zsinagógánkba járó egyik tinédzser, Stephen Lutz kapta meg John. F. Kennedy elnöktől az „Év fiatalja” kitüntetést, amiért „nagyyszerű teljesítményt nyújtott az otthonában, az iskolájában, a zsinagógájában, a közösségében és az ifjúsági klubban”. Az ünnepség során az elnök megkérdezte tőle, hogy ki inspirálta, hogy eljusson ideig. Ő így felelt: „Sholom Ber Gordon rabbi, a Rebbe küldöttje”.

Ez a történet, benne Stephen és az elnök fotójával, megjelent a The New York Timesban és más lapokban is. A Rebbe látta a cikket, és a csodálkozását fejezte ki, amiért apám nem szerepelt a fényképen. „Ha megjelent volna a képe az újságban, az arra sarkallhatott volna egy zsidó lányt, hogy szakállas, vallásos fiút válasszon férjéül” – mondta.

Én magam is gyakran találkoztam a Rebbével, és sok áldást és tanácsot kaptam tőle. Alább néhány olyan alkalmat eleveníttek fel, melyek nagy hatással voltak az életemre.

Amikor tizenöt éves voltam, megírtam a Rebbének, hogy részt

veszek a tfilin-kampányban. Minden nap elmentem egy időotthonba és féltucat férfinak segítettem tfilinben imádkozni. Válaszában a Rebbe az áldását

Yossi Gordon rabbi és felesége, Mina 45 éven keresztül szolgált a tasmániai zsidó közösséget. Az interjú 2016 júliusában készült.

küldte, hogy sikerrel lássam el a feladatomat. Az áldása végigkísért az utamon, mert kiemelkedően sok embert segítettem hozzá ehhez a micvához.

Később, amikor tizenkilenc éves lettem, a Rebbe az újonnan megnyílt jesivájába küldött, Miamiába. Előtte fogadott az irodájában, és egy fontos tanácsal látott el: „Küldetésének sikere azon múlik, hogy mennyire tud személyes példával elől járni”. Ezt sokszor elismételtem magamnak, és ez segített abban, hogy a Rebbe méltó küldöttje lehessenek.

Miután rabbiképesítést szereztem, a Morristownban működő Tiferes Bachurim jesivában kezdtem tanítani, majd 1978-ban eljegyeztem a menyasszonyomat. Ő mindenképpen New Yorkban akart élni az esküvő után, én azonban aggódtam a megélhetésünk miatt, és nem

szívesen adtam volna fel az állásomat Morristownban. A dilemmámat levélben osztottam meg a Rebbével. A választ a mai napig kincséül őrööm. Az évek során

sok embernek megmutattam, a fiam esküvőjére pedig kinyomtatattam és szétosztottam a vendégek között. Válasza nem csak az adott kérdésre volt felelet, hanem általános útmutatót adott az élet minden problémájára.

„A Tóra és a parancsolatok alapja az a gondolat, hogy az isteni gondviselés vezérel minden egyes embert. (Ez különösen a hászid tanításokban jelenik meg hangsúlyosan.) Így tehát van-e értelme aggódni? A Tóra szerint az embernek határozottan kell cselekednie, bármiféle aggodalom nélkül, ahogy feljebb említettem, ha pedig bizonytalan abban, hogy melyik utat válassza, tanácskozzon barátaival (az apjával, a lelki vezetőjével stb.). Ha pedig eltérő tanácsokat kap, kövesse a többségi véleményt”.

Ennek fényében ezután mindig az apámhoz fordultam tanácsért. Ha nem tudott segíte-

ni, megmondta, hogy kihez forduljak.

Egy másik alkalommal személyes találkozóra mentem a Rebbéhez. Azt kérdeztem tőle, hogy miként javítsam ki egy korábban elkövetett hibámat. A Rebbe így felelt: „Küldöttként, ha jól végzi megbízatását, azal kijavítja minden hibáját, beleértve azt is, amiről írt nekem”. Ebből megértettem, hogy számomra egyetlen útja van a hibáim orvosolásának: a küldetésemnek kell szentelnem az életemet.

Ez a tanács segített akkor, amikor 1984-ben az ausztráliai Tasmaniába költöztem, hogy ott képviseljem a Rebbét. Tudtam, hogy bármilyen hibát is véték – ami elkerülhetetlen, hiszen esendő ember vagyok –, a Rebbe útmutatása alapján kijavíthatom azt.

Mielőtt elindultunk volna Ausztráliába, a Rebbe negyven ausztrál dollárt adott, hogy hozzájáruljon a letelepedésünkhöz és részese legyen a küldetésünknek. Amikor vendégeket hívok szombatira vagy tanórákat adok az otthonunkban, a mai napig azt érzem, hogy a Rebbe velem van, és neki köszönhetem a sikereimet.

Yossi Gordon rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

19:00

Oberlander Báruach

Vasárnap: A lombikprogram áldás vagy átkok?
Hétfő: Zohár, a Ragyogás Könyve, a zsidó misztika alapműve
Kedd: Hászid történetek és mesék 28.
Szerda: Kérdezd a rabbit! 28.
Csütörtök: Heti szakasz a Midrás és a kabbala tükrében: Noách – Az özönvíz

20:00

Megeri Jonatán

A zsidó filozófia alapjai

21:00

Faith Aser

Kedd: Zsidó misztika
Csütörtök: Zsidó vallásjog

A zsidó.com
Facebook-oldalán
élőben

Facebook Tanház

VIRTUÁLIS BÉT MIDRÁS

11 Shares 1.7K Views

Kóser konyha Almachips

parve, tej-, tojás-
és gluténmentes

3 nagyobb alma
őrölt fahéj

Az almát félbevágjuk, kivágjuk a magházát majd nagyon vékony szeletekre vágjuk. Két sütőlemezt kibélelünk sütőpapírral, és az almaseleteket úgy rendezzük el rajta, hogy ne fedjék egymást. Őrölt fahéjjal bőségesen megszórjuk (aki édesebben szereti, cukrot is szórhat rá, de az alma önmagában is kellőképpen édes). 120 fokon egy órán át sütjük, majd a sütőben hagyjuk kihűlni. Ha kihült, lezárt dobozban néhány napig eltartható.

Elindult a Jiddis Akadémia

Csatlakozzon *Oberlander Báruch* rabbi most induló előadás-sorozatához, melynek során megismerheti a háború előtti zsidók magyar beszédébe keveredő jiddis kifejezéseket és történetüket és – a szavak mögé tekintve – elődeink életét is.

Időpont:

péntekenként, a 18.00 órakor kezdődő szombatfogadás utáni kiduson

Helyszín:

Vasvári Pál utcai zsinagóga

Köszönöm, hogy visszatérhetek gyerekkori emlékeim színterére

A Bocskai úti zsinagógát, amely ezer személy befogadására volt alkalmas, az őszi nagyünnep előtt, 1936. szeptember 17-én (5697. tisri 1-jén) avatták fel. A második világháború alatt a zsinagóga teljesen elvesztette funkcióját, a német megszállás alatt raktárként használták a hatóságok, később istállónak. 1950-ben államosították az épületet, így került 1966-ban a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT) kezelésébe. Ekkor kezdődött a zsinagóga épületének drasztikus átalakítása: az impozáns, hatalmas tereket elaprózták, felosztották. Ám a története itt nem ért véget: az EMIH visszavásárolta az épületet – vagy legalábbis egy részét –, hogy újra felélesszék a hagyományokat a környéken. *Gábor Máriával* ide tértünk vissza, akit rengeteg emlék köt a helyszínhez. Beszélgettünk múltról, jelenről, miközben körbejártuk gyerekkori sábeszerek helyszíneit.

– Hogy élte meg a zsidóságot gyerekként?

– 1946 végén születtem Felsőgödön, vallásos családban. Természetes volt számomra, ahogyan éltünk, hiszen ebben nevelkedtem. Az 1956-os események kapcsán, sajnos, Felsőgödön is listázták a zsidókat, és egyéb problémáink is voltak, úgyhogy a szüleim jobbnak látták felszedni a sátorfát. Ebben az időben az ismerőseink, rokonaink közül nagyon sokan külföldre távoztak, és egy darabig úgy volt, hogy mi is elhagyjuk Magyarországot, de aztán mégis maradtunk. Nagymamám már a gondolata is eléggé megviselte, hogy külföldre költözzünk, és nekem tízévesen szintén nagy teher lett volna. Így hát a fővárosi 11. kerületbe, a Kosztolányi tér sarkára költöz-

tünk. Amíg nem laktunk Budapesten, csak nagyünnepkor jártunk zsinagógába, és rendszerint rokonoknál aludtunk az ünnep végéig, aztán, amikor már Budán laktunk, a sábeszert a Bocskai úti zsinagógában töltöttük, a nagyünnepet meg a Dohány utcaiban. Azért nem a Bocskai útba mentünk nagyünnepre is, mert ebben az időben ott csak szombati isentiszteleteket tartottak. Érdekes, hogy a rabbi sem mindig ugyanaz volt.

– Hogyan emlékszik a régi Bocskai-zsinagógára és milyen emlékeket idéz az új zsinagóga?

– Még mindig élénken él bennem, hogy 1959-ben, talán utolsósóként, itt volt a bát micvám, melyet Benoschofsky főrabbi tartott. Az egész hatalmas volt. Tényleg óriási. Persze gyerekként máshogy éli ezt meg az ember, de így visszagondolva is monumentális volt az épület.

Péntekenként és szombatonként – a közösségi keddust leszámítva – ugyanúgy ment az ima, viszont közös étkezés sosem volt, ahogyan fárbrengenek sem. Nem volt „vidám élet” sem a zsinagógában. Ezt a jókedvű zsidóságot, a lubavicsi haszidiz-

mus hozta be. Teljesen más élmény volt zsinagógába járni akkor. Persze ehhez hozzátartozik az is, hogy más világban éltünk. Házon kívül nem beszélünk a zsidóságról, mint ahogyan a koncentrációs táborokról sem beszéltek a túlélők.

A régi Bocskai úti, kézzel fogható emlékeim közül csak a (főrabbi úrtól emlékebe kapott) imakönyv maradt meg.

Féltem újra átlépnem a zsinagóga küszöbét. Sok emlék köt ide, és attól is tartottam, hogy elmarad a gyerekkori élmény, illetve nem gondoltam, hogy újratehető korábbi monumentalitásában ez a gyönyörű Bauhaus-épület, ahova az eladásáig jártam, de amit ma tapasztaltam, egészen jó érzésekkel töltött el. Igaz, nem lehet összehasonlítani a jelenlegi – hamarosan átadásra kerülő – Bocskai úti zsinagógával a régit, hiszen a TIT-korszakbeli „osztásokat”, nem lehetett felszámolni, így ezentúl is talán csak bennem él tovább a régi tér élménye, azonban abban biztos vagyok, hogy a végeredmény gyönyörű lesz így is, és persze, akinek nincsenek hasonló emlékei, annak ez az épület maga lesz a csoda.

A teljes interjú a zsidó.com oldalon olvasható.

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: **Oberlander Báruch** rabbi
Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük, ne dobja el!

Munkatársak: **Cseh Viktor, Dénes Anna, Kovács Jichák, Molnár Zsófia**
Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**
ISSN 1416-4604

